

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Географічний факультет
Кафедра геоєкології і фізичної географії

Затверджено
на засіданні кафедри геоєкології та фізичної географії
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 2 від 2 вересня 2025 р.)

Завідувач кафедри

Іван КРУГЛОВ

Силабус з навчальної дисципліни
«Проблемні аспекти та методика навчання географії»
що викладається в межах ОПП «Середня освіта (Природничі науки)»
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі предметної спеціальності А4.15 «Середня освіта (Природничі науки)»

Львів 2025

Назва курсу	«Проблемні аспекти та методика навчання географії»
Адреса викладання курсу	вул. П. Дорошенка, 41, м. Львів, 79000 географічний факультет, Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет і кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра геоекології і фізичної географії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	А Освіта, А4 Середня освіта, А4.15 Середня освіта (Природничі науки)
Викладач курсу	Буряник Олеся Олексіївна, кандидат географічних наук, доцент
Контактна інформація викладача	olesya.buryanyk@lnu.edu.ua м. Львів, вул. Дорошенка, 41/54 +380977201175
Консультації з курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Онлайн консультації через MS Teams. Для погодження часу онлайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або телефонувати.
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Формування у здобувачів знань про сучасні виклики географічної освіти, розвиток критичного мислення щодо змісту, форм і методів навчання географії, а також набуття практичних навичок розробки та впровадження ефективних методик навчання географії.
Коротка анотація курсу	Навчальний курс «Проблемні аспекти та методика навчання географії» є нормативною навчальною дисципліною за предметною спеціальністю А4.15 Середня освіта (Природничі науки), яка викладається в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	<p>Метою курсу є ознайомити студентів з сучасними проблемами географічної освіти, сформувати навички критичного аналізу методик навчання, розвинути здатність адаптувати навчання до різних освітніх контекстів.</p> <p>Основні цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ознайомлення з теоретичними основами методики навчання географії • Аналіз проблемних аспектів географічної освіти • Оволодіння сучасними методами та формами навчання географії • Формування навичок розробки навчальних занять • Розвиток здатності до критичного оцінювання освітніх результатів • Формування педагогічної рефлексії та професійної етики

<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/i392-2011-%D0%BE 2. Лаврук М. М. Методика навчання географії: практична і самостійна робота студентів : навчально-методичний посібник. - Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. - 136 с. 3. Герман О.І., Лознякова М.Є. Формування ключових компетентностей учнів під час навчальної дискусії // Географія, 2008. - № 21 (121). - С. 2-4. 4. Зайцева І.І. Управління навчальним процесом на основі технологічних карт // Проектуємо урок разом: Ч. 1. (Додаток до ж-лу Географія) - Х. : Основа, 2006. - С. 2-16. 5. Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р., Скуратович О.Я. Методика навчання географії в загальноосвітніх навчальних закладах: посіб. для вчителя. - К. : Навчальна книга, 2005. - 319 с. <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kruhlov I., Burianyk O., Smaliyuchuk A., Svatko Y. Topography effect on land cover in a river basin system: Case of Bystrytsia Pidbuzka. <i>Problems of geomorphology and paleogeography...</i> 2025. Issue 1 (18), 302–313 (http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/carpathians/article/view/4883) 2. Костів Л. Я., Буряник О. О., Шубер П. М., Карабінюк М. М. Ландшафтно-едукативна стежка "Околиці Буковеля". <i>Актуальні питання у сучасній науці (Серія "Педагогіка")</i>, 2024. №3(21). 917-932 С. (http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/issue/view/219/314) 3. Матвіїв В. П., Буряник О. О., Тиханович Є. Є., Рожко І. М. Організація навчально-краєзнавчих маршрутів, як форма позакласної роботи в школі. <i>«Вісник науки та освіти (Серія «Педагогіка»)»</i>, 2023. № 9(15). С. 538-547. (http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/issue/view/180/271) 4. Karabiniuk M., Hostiuk Z., Burianyk O., Leta V., Terletska Ya. Mapping and geoinformation analysis of snow avalanche processes in geocomplexes of the subalpine and alpine highlands of the Chornohora (Ukrainian Carpathians). <i>International Conference of Young Professionals, GeoTerrace 2022</i> (October 3-5, 2022, Lviv, Ukraine). Lviv, 2022. Vol. 2022. P.1– (https://doi.org/10.3997/2214-4609.2022590019) 5. Zoriana V., Hostiuk Z., Olesia O., Burianyk O., Mykola M., Karabiniuk. Landscape Principles of Optimization of Functional Zoning of «Hutsulshchyna» National Nature Park. <i>Journ. Geol. Geograph. Geology</i>, 31(3). p. 450-459. (https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/44544/1/935-Article%20Text-1405-1-10-20220922.pdf) 6. Сорока М. Дискусії та дебати як інтерактивні технології навчання // Географія та основи економіки в школі, 2010. - № 3. - С. 5- 12. 7. Топузов О.М., Самойленко В.М., Вішнікіна Л.П. Загальна методика навчання географії: підручник. - К.: Картографія, 2012. - 512 с.
<p>Тривалість курсу</p>	<p>Один семестр</p>
<p>Обсяг курсу</p>	<p>90 год., з них лекції - 6 год; практичні - 6 год, самостійна робота - 78 год.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності «Середня освіта (Природничі науки)» за предметною спеціальністю А4.15 Середня освіта (Природничі науки) дисципліна забезпечує такі важливі компетентності і програмні результати навчання:</p>

	<p><i>Загальні компетентності (ЗК):</i></p> <p>ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 2. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.</p> <p>ЗК 3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК 4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК 6. Здатність розробляти та презентувати освітні проекти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети.</p> <p>ЗК 7. Здатність здійснювати науково-педагогічні дослідження, прогнозувати та презентувати їх результати.</p> <p>ЗК 8. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, на основі етичних міркувань (мотивів).</p>
<p>Фахові компетентності (загальні)</p>	<p><i>Фахові компетентності спеціальності (ФК):</i></p> <p>ФК 1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.</p> <p>ФК 2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.</p> <p>ФК 3. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.</p> <p>ФК 4. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання.</p> <p>ФК 5. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.</p> <p>ФК 6. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу.</p> <p>ФК 7. Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.</p> <p>ФК 8. Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.</p> <p>ФК9. Уміння здійснювати рефлексію власної викладацької діяльності.</p> <p><i>Компетентності предметної спеціальності (ПК):</i></p> <p>ПК 4. Здатність здійснювати інтеграцію змісту, форм і методів навчання природничих наук, біології, хімії, фізики, географії розкривати загальну структуру природничих наук на основі взаємозв'язку біологічних, фізичних та хімічних учень про сучасну природничо-наукову картину світу.</p> <p><i>Програмні результати навчання (РН):</i></p> <p>ПРН1. Демонструє вміння застосовувати знання з педагогіки, біології та здоров'я людини, хімії, фізики, астрономії, географії у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.</p> <p>ПРН2. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.</p>

	<p>ПРН9. Демонструє уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання.</p> <p>ПРН18. Уміє здійснювати інтеграцію змісту, форм і методів навчання природничих наук (з урахуванням астрономічного, біологічного, географічного, фізичного та хімічного складників природничої освітньої галузі), біології, хімії, фізики, розкривати загальну структуру природничих наук на основі взаємозв'язку біологічних, фізичних та хімічних учень про сучасну природничо-наукову картину світу.</p> <p>ПРН19. Володіє загальними питаннями методики навчання природничих дисциплін у закладах загальної середньої освіти.</p>
Ключові слова	Географічна освіта, методика навчання географії, інноваційні методи навчання, цифрові інструменти, геоінформаційні системи, інтерактивні карти, критичне мислення, освітні стандарти, компетентнісний підхід
Формат курсу	<p>Заочний</p> <p><i>Заочна</i> форма – це навчання, яке поєднує риси самостійного й очного навчання. Характеризується етапністю. На першому етапі відбувається отримання бази знань і методики для самостійного засвоєння навчальної інформації та формування умінь (установча сесія), на другому етапі студент-заочник самостійно засвоює навчальний матеріал, виконує заплановані індивідуальні завдання, а на третьому – проводиться безпосередня перевірка результатів навчання. Проведення лекцій, практичних робіт та консультації для кращого розуміння тем.</p>
Теми	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вступ до методики навчання географії 2. Історія та еволюція географічної освіти 3. Проблемні аспекти та сучасні виклики географічної освіти 4. Методи навчання географії: традиційні та інноваційні 5. Цифрові інструменти в географічній освіті (GIS, інтерактивні карти) 6. Інклюзивність та адаптація навчання
Підсумковий контроль, форма	Залік наприкінці семестру.

Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з основ органічної та неорганічної хімії, фізики та астрономії, біології рослин, тварин та людини, педагогіки.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p>Навчальний процес включає: лекції з використанням мультимедіа проєктора та інших ТЗН; практичні заняття, самостійну роботу. Під час викладання лекційного курсу застосовуються <i>методики проблемного та евристичного</i> навчання шляхом застосування таких <i>форм навчання</i> як аналітичні та проблемні лекції і дискусії.</p> <p>Застосовуються такі <i>форми та методи навчання</i>: презентація результатів дослідження, кейс-метод, створення інтерактивних карт та візуалізацій, робота з базами даних та картографічними матеріалами, презентації, які готують студенти самостійно, а потім демонструють для групи. Самостійна робота студентів передбачає: підготовку до практичних занять, опрацювання рекомендованої наукової літератури, написання повідомлень, тез та доповідей, підготовку до контрольних робіт та іспиту. Завдання самостійної роботи студентів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і тематичних помилок. Прийом і консультивання щодо виконання завдань самостійної роботи студентів проводяться викладачем згідно зі визначеним графіком. У разі невиконання однієї зі зазначених умов, кількість балів знижується на 1. У разі невиконання і відсутності, завдання оцінюється 0 балами.</p>
Необхідне обладнання	Із урахуванням особливостей навчальної дисципліни. Вивчення курсу може не потребувати використання програмного забезпечення, окрім загальнонавчаних програм й операційних систем.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за такими співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • семінарські/самостійні тощо: 40% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 40 (семінар 1 – 20 б; семінари 2 і 3 по 10 б.) • контрольні заміри (модулі): 10% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 10 (один модуль на 20 тестових завдань (0,5 бал за 1 тестове завдання)). • підсумковий тест <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100</p> <p><i>Письмові работ.</i>: Практичні заняття плануються з кожної теми, включають підготовку до практичних занять за вказаним планом; виконання контрольних завдань; виконання завдань дослідницького характеру.</p> <p><i>Академічна доброчесність.</i> виконані завдання мають бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p><i>Література.</i> Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем здебільшого з освітньою метою без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p><i>Політика виставлення балів.</i> Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та спізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття з метою, не пов'язаною</p>

	<p>з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання тощо. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку чи іспиту</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте предмет і проблеми наукової дисципліни “Проблемні аспекти та методика навчання географії”. 2. Хто заклав основи методики викладання географії у Європі ? В Україні? 3. Розкажіть на конкретних прикладах про зв’язок методики навчання географії з природничими науками. 4. Які основні проблемні аспекти методики навчання географії? 5. Які методи дослідження спрямовані на створення нового педагогічного досвіду, а які на вивчення стану практики навчання? 6. Який досвід зарубіжної шкільної географії доцільно застосовувати у вітчизняній практиці? 7. Охарактеризуйте головні риси змісту сучасної шкільної географії. 8. Назвіть головні завдання шкільного курсу географії 9. Суть компетентнісного підходу до навчання. 10. Які компетентності формує географія в учнів? 11. Які цифрові інструменти використовують у навчанні географії? 12. Що таке інклюзивна освіта? 13. Охарактеризуйте традиційні методи навчання географії. 14. Охарактеризуйте інноваційні методи навчання географії.
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано позаврешенню курсу.</p>

Тиж-день	Тема занять (перелік питань)	Форма діяльності та обсяг годин	Додаткова література / ресурс для виконання завдань (за потреби)	Термін виконання
1	Вступ до методики навчання географії (об'єкт, предмет і завдання методики; компетентнісний підхід у географічній освіті; стандарти географічної освіти: НУШ, Державний стандарт, міжнародні підходи)	Лекції – 2 год, Самостійна робота – 13 год	1.Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/i392-2011-%D0%BE 2.Лаврук М. М. Методика навчання географії: практична і самостійна робота студентів : навчально-методичний посібник. - Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. - 136 с.	
2	Історія та еволюція географічної освіти (формування шкільної географії в Європі та Україні; сучасні тенденції географічної освіти).	Семінар – 2 год, Самостійна робота – 13 год	1.Кобернік С.Г, Коваленко Р.Р. Скуратович О.Я. Методика навчання географії в загальноосвітніх навчальних закладах: посіб. для вчителя. - К. : Навчальна книга, 2005. - 319 с. 2.Топузов О.М., Самойленко В.М., Вішнікіна Л.П. Загальна методика навчання географії: підручник. - К.: Картографія, 2012. - 512 с.	
3	Проблемні аспекти та сучасні виклики географічної освіти (аналіз змісту навчальних програм; проблеми з підготовкою вчителів; низька мотивація учнів; освіта для сталого розвитку).	Лекції – 2 год, Самостійна робота – 13 год	1.Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/i392-2011-%D0%BE 2.Герман О.І., Лознякова М.Є. Формування ключових компетентностей учнів під час навчальної дискусії //Географія, 2008. - № 21 (121). - С. 2-4.	
4	Методи навчання географії: традиційні та інноваційні	Семінар – 2 год, Самостійна робота – 13 год	1.Лаврук М. М. Методика навчання географії: практична і самостійна робота студентів : навчально-методичний посібник. - Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. - 136 с. 2.Костів Л. Я, Буряник О. О., Шубер П. М., Карабінюк М. М. Ландшафтно-едукативна стежка	

			<p>"Околиці Буковеля". <i>Актуальні питання у сучасній науці (Серія "Педагогіка")</i>, 2024. №3(21). 917-932 С.</p> <p>http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/issue/view/219/314)</p> <p>3.Матвіїв В. П., Буряник О. О., Тиханович Є. Є., Рожко І. М. Організація навчально-красознавчих маршрутів, як форма позакласної роботи в школі. <i>«Вісник науки та освіти (Серія «Педагогіка»)»</i>, 2023. No 9(15). С. 538-547.</p> <p>http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/issue/view/180/271)</p>	
5	Інклюзивність та адаптація навчання	Лекції – 2 год, Самостійна робота – 13 год	<p>1.Кобернік С.Г, Коваленко Р.Р. Скуратович О.Я. Методика навчання географії в загальноосвітніх навчальних закладах: посіб. для вчителя. - К.: Навчальна книга, 2005. - 319 с.</p> <p>2.Топузов О.М., Самойленко В.М., Вішнікіна Л.П. Загальна методика навчання географії: підручник. - К.: Картографія, 2012. - 512 с.</p>	
6	Цифрові інструменти в географічній освіті (GIS, інтерактивні карти)	Семінар – 2 год, Самостійна робота – 13 год	<p>1.Зайцева І.І. Управління навчальним процесом на основі технологічних карт // Проектуємо урок разом: Ч. 1. (Додаток до ж-лу Географія) - Х.: Основа, 2006. - С. 2-16.</p> <p>2.Karabiniuk M., Hostiuk Z., Burianyk O., Leta V., Terletska Ya. Mapping and geoinformation analysis of snow avalanche processes in geocomplexes of the subalpine and alpine highlands of the Chornohora (Ukrainian Carpathians). <i>International Conference of Young Professionals, GeoTerrace 2022 (October 3-5, 2022, Lviv, Ukraine)</i>. Lviv, 2022. Vol. 2022. P.1– https://doi.org/10.3997/2214-4609.2022590019)</p>	

Автор

Олеся БУРЯНИК

"Погоджено"

Голова методичної ради
біологічного факультету
Віталій ГОНЧАРЕНКО

"24" серпня 2025 р.

Гарант ОПП «Середня освіта (Природничі науки)»

Тетяна КОРОЛЬ
"24" серпня 2025 р.